

Løper hjemmefra

Jenteløp, kvinneløp, mosjonsløp for kvinner. I joggesko, med ski eller på sykkel. Hva får tusenvis av kvinner til å melde seg på slike idrettsarrangementer, spør forskning.no.

Blant annet muligheten til å stikke av fra mann og barn en stakket stund, ifølge svenske forskere. Løpet blir et pusterom og en flukt fra hverdagen, mener de.

«Å være med i Tjevjasan ga meg et herlig avbrudd fra hverdagen og en ferie med andre kvinner i samme livssituasjon – de fantastisk morsomme, men også utfordrende, småbarnsårene», skriver en småbarnsmor på 34 år som forskerne ba beskrive hva hun fikk ut av kvinneversjonen av skiløpet Vasaloppet.

«Jeg forberedte meg med heldagshopping i Stockholm dagen før løpet. (...) Det gir meg ferie å delta på et slikt løp, ettersom det er en storbyhelg», skriver en 38-åring som er mor til fem.

For en del handler det like mye om kos som om idrettsprestasjoner. De passer på å sette av godt med tid rundt løpet til opplevelser som spa og shopping sammen med venninnene.

Også arrangørene legger vekt på fest og glede uten prestasjonspress.

Her i Norge har vi blant annet løp arrangert av ukeblader, som iForm-løpet, «et lavterskelløp der alle er velkomne uansett form», ifølge arrangørene.

KK-mila reklamerer med «god stemming fra start til slutt, underholdning i løypa og en velfortjent goodie bag ved målstreken!»

Det ser ut til at turer knyttet til kvinneløp har blitt den nye husmorferien, skriver de svenske forskerne.

I 2011–2013 fikk de 600 kvinner til å skrive ned hvorfor de var med på slike løp. De har også intervjuet noen, og i fjor var de med på pakketur til New York sammen med kvinner som skulle delta i et løp der.

«Vi så det som en «husmorferie» i noen dager, shopping både på messen og i områdets butikker, trening, god mat osv. (...) Får litt ferie fra husarbeidet», skriver en 56-åring.

En del kjenner seg ikke igjen i alt opplegget rundt løpet og deltar nærmest på tross av dette.

Noen av deltakerne er mer opptatt av trainingen og driver mye med det ellers i hverdagen. Også topptrente friidrettsutøvere deltar i slike løp, selv om det er flest mosjonister.

Men kvinnes idrettsprestasjoner kan komme i skyggen av det sosiale opplegget, mener forskerne.

Fra 1920-tallet ble det vanlig i Sverige med organisert husmorferie. Den var fra midten av 1940-årene i statlig regi, og myndighetene ville at ferien skulle være både nyttig og helsebringende. Å drive dank var uaktuelt. Dagsprogrammet besto gjerne av gymnastikk, bad, avslapning og utflukter. Også i dag tilbyr de svenske arrangørene av kvinneløp en rekke aktiviteter, fra yoga og piknik til sightseeing og tur til kjøpesenteret.

Det er i stor grad typisk «kvinnelige» aktiviteter deltakerne blir tilbudt, som å pynte seg med neglelakk, klær og frisyrer.

På ferie med familien slapp 1950-tallets husmødre riktignok å gjøre husarbeid, men omsorgen for mann og barn ble de ikke kvitt. Det var best å reise bort alene, mente staten.

Dette er også begrunnelsen til noen av kvinnene som reiser på treningstur i dag. Disse deler ikke hjemmearbeidet likt med mannen.

– Kvinnene opplever fortsatt at de har hovedansvar for barn og hjem. Det er derfor de vil dra, sier forsker Karin S. Lindelöf i en pressemelding fra Uppsala universitet.

Kvinnene trenger fortsatt en pause for seg selv.

Problemet er at ferien ikke endrer forholdene mellom kjønnene, mener forskerne – likestillingen fungerer ikke på hjemmebane.

En del av kvinnene får dårlig samvittighet når de er borte fra familien.

De to forskerne spekulerer på om det er lettere å stikke seg unna en helg om hun kan bruke idretten som unnskyldning. Det er mye fokus i samfunnet på å være sprek og sunn, hevder de, og dermed kan sport bli sett på som en bedre grunn til å reise bort enn en ren spahelg.

Det kommer ikke fram i studien om denne forklaringen er utbredt blant kvinnene. Men en 43 år gammel tobarnsmor setter ord på det:

«Dessverre forlater de fleste kvinner hjemmet med dårlig samvittighet. Å forlate hjemmet for å delta i et løp eller trene, gir i hvert fall hjem og mann litt status – han har en idrettskvinne. (...) Synd at mange trenger å delta i løp for å kjenne frihet, reise, trene og henge med venner.»

Kilde: Karin S. Lindelöf og Annie Woube: Tjevjelopp, umgänge – och ett lopp. Tjevjelopp som en modern husmorssemester. RIG – Kulturhistorisk tidskrift, nr. 2, 2017.

2016-tall fra NPE

Norsk pasientskadeerstatning (NPE) har offentliggjort tallene for erstatningsklager for 2016 i en rapport som ble offentliggjort i juni. Rapporten viser en økning på 12 prosent fra 2015 til 2016 i meldte erstatningssaker som gjelder behandling i den private helsetjenesten. Tannlegene topper fremdeles statistikken med 56 prosent av klagesakene, heter det på NTFs nettsted.

– Veksten kan sannsynligvis forklares med økende kjennskap til at NPE også behandler erstatningssaker innen privat helsetjeneste, sier direktør Rolf Gunnar Jørstad.

– Vi kan heller ikke se bort fra at en viss økning i bruk av private helsetjenester påvirker antallet saker vi mottar, påpeker han.

– Enhver klage er én klage for mye, vi skulle selvfølgelig gjerne sett at det